

Posudek na diplomovou práci Františka Boudy: Lišejníky reliktních borů

Reliktní bory na našem území nebyly v minulosti lichenology příliš vyhledávány. Odborníků na lišejníky bylo u nás vždy málo a celková prozkoumanost území je malá. Proto je obhajovaná práce velmi vítána.

Hlavním cílem práce bylo odhadnout druhovou diverzitu lišejníků v reliktních borech v Pootaví a na Šumavě. Autor měl řešit 5 úkolů, uvedených v zadání práce.

Práce je přehledně členěna a čtivě napsána. Obsahuje 67 stran textu (2 grafy s procentuálním rozdělením druhů podle červeného seznamu a procentuálním rozdělením jednotlivých lokalit podle ekologických skupin, 5 ordinačních diagramů), 18 stran příloh a CD se seznamem zaznamenaných druhů (635 herbářových dokladů, 85 druhů z lokalit, rozčleněných podle ekologie). Fotodokumentace výstižně přibližuje podmínky navštívených lokalit (8 obrázků) a na 18 kvalitních fotografiích jsou vyobrazeny zajímavé druhy lišejníků. Velmi pracná jistě byla část s excerpovanými literárními údaji.

Práce je členěna do dvou částí - floristickou a statistickou. Každá z nich má výsledky komentované ve vlastní kapitole diskuse.

V úvodu práce autor podrobně popisuje podmínky navštěvovaných lokalit na Šumavě a v Pootaví. V kapitole floristika shrnul historii dosavadního výzkumu a vlastní výsledky, přehledně sestavené do tabulky. Významné druhy (celkem 64) jsou výstižně komentovány v další kapitole.

V diskusi floristické části zhodnotil historii lichenologického výzkumu borů od počátků do dnešního stavu a vyčíslil celkový počet excerpovaných druhů (260), počet druhů zjištěných vlastním výzkumem (229) a podíly ohrožených druhů tak, jak jsou uvedené v červeném seznamu ČR. Určil procentuální podíly ekologických skupin, pokusil se o srovnání současného stavu s původním a vyjmenoval druhy, které v území vyhynuly. Podrobně tak porovnal proměnu stavu všech ekologických skupin lišejníků, které jsou v práci uvedeny.

Ve statistické části (Ekologie lišejníků borových lesů) je srozumitelně vysvětleno použití mnohorozměrné ordinační metody, okomentovány ordinační diagramy nepřímé lineární analýzy a reduktantní analýzy. V závěru byla stanovena signifikantní proměnná prostředí. V diskusi jsou přehledně shrnuty výsledky a srovnány podmnožiny lokalit z ordinačních diagramů. Autor upozornil na druhy lišejníků, které seskupení lokalit nejvíce ovlivnily.

V kapitole Závěr vyjmenoval autor nejpodstatnější vlastní výsledky získané výzkumem: kromě dalších vzácných lišejníků) objevil dva druhy, které byly dosud v ČR neznámé (*Rhizocarpon drepanodes* a *R. superficiale*) a potvrdil druh *Cladonia decorticata*, který byl považován za vyhynulý.

Práce je opatřena souhrnem v angličtině a autor ji hodlá publikovat ve sborníku Silva Gabreta.

Předložená práce je pro české lichenology přínosem, obsahuje mnoho cenných nových informací a lze ji proto bez obav doporučit k obhajobě.

Navrhuji známku velmi dobře (2)

Níže uvedené otázky a připomínky odrážejí určité pasáže v textu, kterým jsem buď dobře nerozuměl nebo bych je sám formuloval raději jinak.

Připomínky

Jaké bory měl přesně autor na mysli ve formulaci na str. 40 v komentáři saxikolních druhů, 2. odstavec shora: Z druhů, jejichž výskyt je z borů dlouhodobě potvrzený, lze jmenovat např. charakteristické druhy silikátových sutí ...*Ophioparma ventosa* ... *Melanelia stygia*...?

Na str. 41, 6. řádek shora: V jakém smyslu je podle autora hadec pro lišejníky velmi vhodným substrátem (má autor vlastní zkušenost s ekologií druhů *Normandina pulchella* nebo *Heterodermia speciosa*)?

Na str. 43 (5. řádek pod nadpisem) z textu jsem nepochopil: jak dochází následkem borové obnovy u reliktních borů k šetření jejich původního charakteru? Bylo by možné blíže specifikovat přibližné stáří borů - ve vztahu ke klimaxovému stavu?

Na str. 54 (5. řádek zdola) může autor uvést zdroj z něhož čerpal informaci o tom, že druhy: *Ramalina pollinaria* a *Tuckermannopsis chlorophylla* patří mezi relativně toxitolerantní?

Na str. 54 poslední řádek dole nerozumím: Nadmořské výšce nelze přisuzovat příliš velkou váhu (z hlediska proměných prostředí)? (V seznamu je uvedeno několik arктоalpínských druhů)!!

K jakému území se vztahuje literární excerpce v Příloze 3 - excerpce literatury - seznam druhů - *Budonophorodon melanocarpum* (Kuťák 1927) - Kuťákův nález pochází z Adršpachu a Teplíc. Jiný odkaz v citované práci k tomuto druhu není.

Z textu jsem zcela nepochopil, jaká data byla použita pro analýzu - odečítal autor fytoocenologické snímky?

Formální připomínky:

str. 11: Hunech místo Huneck

str. 19: odkaz Svoboda 2007 chybí v seznamu literatury

str. 27: odkaz Halda 1997 není uveden v seznamu literatury

str. 39: z odkazu Maloch 1936 není jasné, ke kterému odkazu se vztahuje v seznamu lit. (Maloch 1936 a nebo b)

str. 39: to samé Anders 1936

str. 39: to samé Suza 1927

str. 48: poslední věta na stránce neočekávaně končí aniž by pokračovala na stránce následující

str. 64: citace Suza 1927 a 1928 v literatuře nejsou rozlišeny na a + b

str. 61: chybí jedna citace Maloch 1933 ze strany 12 - v seznamu literatury nerozlišeno na a + b

Překlepy a drobné chyby jsem tužkou opravil přímo v textu.

v Rychnově nad Kněžnou 18.5.2009

Josef Halda